

Bağımsız Denetçilik Mesleğinde Kadınların Durumu: Ankara İli Araştırması

The Status Of Women In The Independent Auditor's Profession: Ankara

Dr. Öğr.Gör. Burcu DOĞAN

Adıyaman Üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu, Yönetim Organizasyon Bölümü

Orcid Kodu: 0000-0002-2857-4335

Öğr. Gör. Erdem HİLAL

Adıyaman Üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu, Yönetim Organizasyon Bölümü

Orcid Kodu: 0000-0003-3716-3041

ÖZET

Ülkemizde muhasebecilik mesleği 3568 sayılı yasa ile birlikte 13 Haziran 1989 yılında yasal statüye kavuşmuştur. Muhasebe mesleğinin çağa ayak uyduracak bir şekilde faaliyetleri için 30 yılı aşkın bir süredir, 3568 sayılı yasa ile mesleğin gereklilikleri şekillenmiştir. 2000'li yıllar ile birlikte tüm dünyayı sarsan muhasebe skandallarından sonra da denetim mesleği ve muhasebeciler sorgulanmıştır. Meslekte yaşanan skandallar sonrası, dünya ile birlikte ülkemizde de mesleğin gelişi için gerekli adımlar atılmıştır. Mesleğin bu gelişmeler ışığında tercih edenlerin sayısındaki değişimlerin ne yönde olduğunu incelemek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Dünyada yaşanan gelişmeler ışığında bağımsız denetçilik mesleğinin öneminin giderek artması sonucunda mali müşavirlik mesleğini icra eden ve akabinde denetçi olarak faaliyetlerine devam eden kadın denetçi sayısının Ankara ili bazında tespit etmektir. Çalışmada Ankara ilini seçilme nedeni mali müşavirlik ve denetçilik mesleğinde Türkiye'deki toplam sayının önemli bir oranını teşkil etmesidir. Bu çalışmada kadın bağımsız denetçilerin erkek meslek mensuplarına oranla ne kadar az bu mesleği icra ettiklerini ortaya koymaktır. Bu amaçla Ankara ilindeki kadın bağımsız denetçi sayısı tespit edilerek incelenmiş ve Türkiye'deki denetçi sayısına oranları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız denetçi, Muhasebe, Kadın istihdamı, Ankara

ABSTRACT

In our country, the accountancy profession gained legal status on 13 June 1989 with the law numbered 3568. For more than 30 years, the requirements of the profession have been shaped by the law numbered 3568 for the activities of the accounting profession to keep up with the times. The audit profession and accountants were questioned after the accounting scandals that shook the whole World in the 2000. After the scandals in the profession, necessary steps were taken for the advent of the profession in our country as well as in the World. The aim of this study is to examine the changes in the number of people who prefer in the light of these developments in the profession. In light of the developments in the World, as a result of the increasing importance of the independent auditor's profession, it is to determine the number of female auditors who perform the financial consultancy and subsequently continue their activities as auditors. Working in Ankara is the reason for choosing not constitute a significant proportion of the total number of financial advisory and auditing profession in Turkey. In this study revealed how less female independent auditors perform this profession compared to male professionals. For this purpose, Ankara were examined by determining the number of women in proportion to the number of auditors and independent auditors in Turkey are given..

Keywords: Independent auditor, Accounting, Women's employment, Ankara

GİRİŞ

Ekonomilerin küreselleşmesi ile birlikte muhasebecilik ticari hayatın vazgeçilmez mesleklerinden birisi olmuştur. İşletmelerin doğru, tarafsız ve güvenilir bilgiye olan ihtiyacı giderek

artmıştır. Bu nokta da muhasebecilik mesleğini yerine getirenler serbest muhasebeci (SM), serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM) ve yeminli mal müşavir (YMM) olarak sınıflandırılmıştır. 2008 yılında serbest muhasebeci kavramı kaldırılarak SMMM ve YMM olarak mesleki unvanları kullanmaya devam etmişlerdir. Ticari hayatın gelişmesi ile birlikte işletmeler de faaliyetlerine devam ederken, ilgili kesimin güvenini sağlamak ve kredi temin etmek gibi durumlar için dış denetimin de gerekliliğinin farkında olmuşlardır. Ülkemizde de SMMM VE YMM'lerin bağımsız denetçi olarak görev almaları ve muhasebecilik mesleğinin bir kolu ya da üst sınıfı olarak ifade edebileceğimiz bağımsız denetçilik mesleğini de icra etmektedirler.

İlk olarak 1987 yılında SPK tarafından denetim yapılmıştır. Sonrasında dünyada yaşanan gelişmeler ışığında ve getirilen yasal yükümlülükler sonrasında denetim yaptırmak önemli olmuştur. Denetimin gözetimi için 2011 yılında kurulan kamu gözetimi, muhasebe ve denetim standartları kurumu (KGK) , denetçilik mesleğini icra edecek kişilerin SMM ve YMM olması şartını koymuştur. 3568 sayılı yasa ile birlikte meslekte 15 yılını tamamlayan mali müşavirler bağımsız denetçi olarak da faaliyetlerine devam etmişlerdir.

Bu çalışmada da ülkemizde faaliyet gösteren bağımsız denetçilerden bu mesleği tercih eden kadın sayısını belirlemektir. Öncelikli olarak ülkemizdeki SM, SMMM, YMM sayısı ve akabinde kadın bağımsız denetçilerin sayısı Ankara ili özelinde alınarak değerlendirilecektir.

Literatür Taraması

Ekonomilerin büyümesi ve işlemlerin giderek karmaşıklaşması sonucunda muhasebe ve denetim konusu ivme kazanarak daha önemli hale gelmiştir. Bu nedenle literatür çalışmaları da zenginleşmesine sebep olmuştur. Ancak muhasebe mesleği ve denetçilik ile ilgili çalışmalarda kadınların bu mesleği daha az tercih ettiği görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalarla ilgili bulgular şu şekildedir;

Yardımcıoğlu (2008) çalışmasında Amerika ve Türkiye'deki kadın muhasebe meslek mensuplarını karşılaştırarak incelemiştir. Çalışmasında meslek mensuplarının son 20 yılda sayılarına artış olmalarına rağmen, kadın meslek mensuplarının sayısında artış olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Muhasebe mesleğinde prestijin sağlanması için kadın meslek mensup sayısının artarak erkek egemen olmaktan çıkması gerektiğini vurgulamıştır.

Ağca ve Yalçın (2009) çalışmalarında, kadın meslek mensuplarının erkek meslek mensuplarına göre daha az tercih edildikleri ve dezavantajlı oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Hayes ve Jacops (2017) çalışmalarında, üç kadın meslek mensubu ile görüşmüşlerdir. Kadın meslek mensuplarının meslekte var olmak için mücadele etikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Uluslararası alanda 1960'lı yıllar ile birlikte cinsiyete dayalı ayrımcılık ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan biri birçok ülkenin katılımı ile birlikte gerçekleşen dünya kadın konferanslarıdır ve kadınların yaşadığı sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilerek, tavsiyelerde bulunulmuştur.

Bozcuk (2018) çalışmasında 2016 yılında kamu yararını ilgilendiren kuruluşlardaki 472 sorumlu denetçinin sadece %10'luk bir kısmını kadın denetçilerden oluştuğunu çalışmasında tespit etmiştir. Uluslararası denetim ağına üye kuruluşların %68 ve ülkemizdeki denetim kuruluşlarının %81'inde sorumlu kadın denetçinin bulunmadığını tespit etmiştir.

Keskin ve diğerleri (2020), çalışmalarında denetim raporunu hazırlayan kadın sorumlu denetçilerin hazırladıkları kilit denetim konularının okunabilirliğinin zor olduğu sonucuna ulaşmışlardır ve cinsiyet ile okunabilirlik endeksini karşılaştırmışlardır. Kadınları da analize dail etmelerine rağmen bu çalışmada da inceleme konusu olan raporları hazırlayan denetçilerin %71,9'u erkeklerden oluşmaktadır.

Muhasebe mesleği olarak cinsiyet ayrımı konusunda çalışmalar bulunmaktadır. Literatürü kadın bağımsız denetçi, cinsiyet ayrımı ve bağımsız denetim, bağımsız denetimde cinsiyet ayrımı gibi anahtar kelimeler ile tarattığımda kadın ve denetçi olarak direk bir çalışmaya rastlanmamaktadır. TÜRMÖB sayfasında meslek mensuplarını cinsiyet ayrımını vererek kadın muhasebesi sayısının erkek meslek mensuplarına göre daha az olduğunu göstermektedir. KGK ise sadece il ayrımı yaparak bağımsız denetçilere yer vermiştir. Kadın denetçi ve muhasebeci sayısı ile ilgili verilere ulaşmanın kısıtlı olması sebebi ile Literatürde kısıtlılığın söz konusu olduğu düşünülmektedir.

1. Serbest Muhasebeci-Serbest Muhasebeci Mali Müşavir - Yeminli Mali Müşavir Ve Bağımsız Denetçi Tanımları

3568 sayılı yasaya göre; Serbest muhasebecilik, serbest muhasebeci mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik için belirtilen özel ve genel şartları taşıyan kişilere muhasebe meslek mensubu olarak adlandırılır.

3568 sayılı kanuna göre serbest muhasebecilik mesleğinde, reel ve hukuksal kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin; genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve ilgili mevzuat hükümlerince, defterlerini tutmak, bilanço, gelir tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmaktır. 10/7/2008 tarihli ve 5786 sayılı Kanununun 19 uncu maddesiyle; bu maddede yer alan ""Serbest Muhasebecilik"", ""Serbest Muhasebeci,"" ibareleri madde metninden

çıkarılmıştır. Muhasebe mesleğini icra edenler SMMM ya da YMM olarak unvanları ile mesleki faaliyetlerine devam etmektedirler.

3568 sayılı kanuna göre muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin konusu: Reel ve hukuksal kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin; a) Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve alakalı mevzuat hükümlerince, defterlerini tutmak, bilanço, gelir tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini hazırlamak ve diğer işleri yapmak. b) Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak. c) Yukarıdaki bentte yazılı konularda, belgelerine dayanılarak, inceleme, tahlil, denetim yapmak, finansal tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak. Bu sayılan işleri; bir işyerine bağlı olmaksızın yapanlara serbest muhasebeci mali müşavir denir.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun ikinci maddesinde yeminli mali müşavirlik mesleğinin konusu, başka bir deyişle YMM'lerin yapabileceği işleri tanımlanmıştır. Buna göre yeminli malî müşavirlik mesleğinin konusu, gerçek ve tüzel kişilere ait olan işletme ve teşebbüslerin; muhasebe, finans, mali mevzuat gibi işlerini düzenlemek ve bu gibi konularda müşavirlik yapmak ve tasdik ilerini yapmaktır. YMM'ler, SMMM 'ler gibi muhasebe ile alakalı olan defterleri tutmazlar ve muhasebe ofislerine ortak olup, ofis açamazlar.

Bağımsız Denetçiler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik (SMMM) veya Yeminli Mali Müşavirlik (YMM) ruhsatı alan meslek mensupları ve düzenleyici kurum olan KGK tarafından denetim faaliyetini yürütmekle yetkilendirilen kişilerdir. Herhangi bir kişi veya kuruluşa bağımlı olmadan, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve esasları ışığında mali tabloların gerçeği yansıtmayı yansıtmadığını araştıran kişilere bağımsız denetçi denir. Bağımsız denetçi olabilmek için SMMM-YMM olmak yani meslek mensubu olma şartı vardır. Diğer şartlar ise hukuk, işletme, iktisat, maliye, bankacılık, muhasebe, kamu yönetimi ve siyasi bilgiler dallarında eğitim veren kurumlardan birinden lisans mezunu olma şartı ile birlikte kurumun belirlediği şartları taşıyan kişilerin denetçilik yapma hakkı bulunmaktadır.

Bağımsız denetim şirketleri, kamu gözetim kurumundan bağımsız denetim alanında faaliyette bulunma yetkisi alan şirketlerdir.

Tablo 1. Ankara İlindeki Serbest Muhasebesi (SM)- Serbest Muhasebesi Mali Müşavir (SMMM) Dağılımı

Oda adı	SM sayısı	Yüzde %	SMMM Sayısı	Yüzde %	SM VE SMMM Toplam	Yüzde %

					Sayısı	
Ankara SMMM	1002	7,42	12497	92,58	13499	100

Türkiye’de 3568 sayılı yasaya göre yetki almış serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavir sayıları görülmektedir. 2008 yılındaki ya ile SM unvanı kaldırılmış olup bundan sonra geçerli unvan olarak SMMM kullanılmaktadır. Bu tabloda 2020 temmuz ayındaki rakamlar baz alınarak hazırlanmıştır. Mesleği %92,58 ile mali müşavir unvanı ile yerine getiren meslek mensuplarından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 2. Ankara İlindeki Yeminli Mali Müşavir (YMM) Dağılımı

Oda adı	Üye sayısı	Yüzde %
Ankara YMMO	1469	30,70
Türkiye Geneli	4785	69,3

Tablodan görüleceği üzere Ankara ilindeki YMM sayısı 1469 kişidir. Ankara da ki YMM’ler, ülkemizdeki YMM’lerin % 30,70’ini oluşturmaktadır.

Tablo 3. Meslek Mensubu Cinsiyet Tablosu

Cinsiyet	SM sayısı	Yüzde %	SMMM sayısı	Yüzde %	YM sayısı	Yüzde %	Toplam	Yüzde %
Erkek	6395	82,29	72115	68,90	4396	91,85	82906	70,73
Kadın	1376	17,71	32544	31,10	390	8,15	34310	29,270
Toplam	7771	100	104659	100	4786	100	117216	100

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere Mali müşavirlik mesleğini icra eden, SM, SMMM ve YMM’lerin cinsiyete göre dağılımını içermektedir. SM’lerin %82,29’u erkek, %17,71’i kadınlardan oluşmaktadır. SMMM’lerin de 568,90’ını erkek meslek mensupları oluşturmaktadır. SM’ler ile kıyasladığımızda kadın oranının arttığı (31,10 – 17,1 = 13,99) arttığı görülmektedir. YM’lerin oranında ise %91,85 oranı ile açık ara farkla bu mesleğin ağırlıkta erkek meslek mensupları tarafından icra edildiği görülmektedir. Meslek mensuplarının genel olarak bakıldığında da %70,73 ile bu mesleğin erkekler tarafından yapıldığı ve tercih edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Meslek Mensuplarının Eğitim Durumu

Eğitim durumu	SM sayısı	Yüzde %	SMMM sayısı	Yüzde %	YMM sayısı	Yüzde %	Toplam	Yüzde %
İlköğretim	804	10,34	360	0,343	0	0	1164	0,99

Lise	3538	45,53	7347	7,019	0	0	10885	9,286
Önlisans	1106	14,23	2442	2,333	0	0	3548	3,026
Lisans	2282	29,36	85126	81,336	3720	77,726	91128	77,743
Yüksek lisans	41	0,52	9204	8,794	746	15,587	9991	8,523
Doktora	0	0	178	0,170	320	6,686	498	0,424
Toplam	7771	100	104659	100	4786	100	117216	100

Bu tabloyu incelediğimizde SM'lerin %45,53'ünün lise mezunu olduğu görülmektedir. Lisans üstü eğitime devam eden kişi sayısı ise 41 kişi ile yüksek lisans yapmıştır. 21/11/2007 tarihli ve 26707 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin olarak Serbest Muhasebecilik," ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır. Bu tarihten itibaren mesleği icra edecek kişilerin unvanı SMMM ya da YMM olarak kullanabileceklerdir. SM unvanı kalktıktan sonra SMMM olabilmek için ilk şart lisans mezuniyeti aranması olmuştur. Ancak SM unvanı yürürlükten kalkarken mesleği SM Olarak icra eden meslek mensuplarına haklar tanınarak SMMM olmaları sağlanmıştır. Bu sebeptir ki tabloda görüleceği üzere ilköğretim (0,343), lise (7,019) ve ön lisans (2,333) mezunu olduğu anlaşılmaktadır. SMMM'lerin %81,336'sı lisans mezunu, %8,794'ü yüksek lisans ve %0,170', doktora mezunu olduğu anlaşılmaktadır. YMM'lerin ise %77,726'sı lisans , %15,587'si yüksek lisans ve %6,686'sı doktora mezunu olarak eğitimlerini tamamlamış ve mesleği icra etmektedirler. Yeminli mali müşavir sayısının SM ve SMMM'den az olmasını, YMM olabilmek için 10 yıllık bir mali müşavirlik tecrübesinin olmasını bağlayabiliriz. Genel olarak tabloya baktığımızda meslek mensuplarının lisans mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Yetkilendirilen ve tescil edilen denetçi sayısının dağılımı

Meslek mensubiyeti	Yetkilendirilen	Yüzde	Tescil edilenler	Yüzde %	Tescil talebinde bulunmayanlar	Yüzde %
YMM	3.069	16,48	2.771	16,64	298	15,12
SMMM	15.552	83,52	13.879	83,36	1.673	84,88
TOPLAM	18.621	100	16.650	100	1.971	100

Tablo 5'i incelediğimizde yetkilendirilen ve tescil edilen YMM ve SMMM'lerin dağılımı görülmektedir. YMM'lerin 3.069'u yetki belgesi olmasına rağmen tescil ettirenlerin sayısı 2.771 olduğu görülmektedir. SMMM'lerinde 15.552'si yetkilendirilirken, 13.879'unun tescil yaptırdığı görülmektedir. KGK tarafından yetkilendirilen meslek mensuplarının %83,52'sini SMMM'ler,

%16,48'ini ise YMM oluşturmaktadır. Tescil edilen (%83,36) ve tescil talebinde bulunmayan (%84,88) meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğunu SMMM'lerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo6. KGK tarafından yetkilendirilen denetçilerin dağılımı

Yıllar	SMMM	YMM	Toplam
2013	4.124	1.376	5.500
2014	4.430	1.070	5.500
2015	3.383	443	3.826
2016	1.505	85	1.590
2018	1.146	44	1.190
2019	486	24	510
Toplam	15.552	3.069	18.621

Kamu gözetimi muhasebe ve denetim standartları kurumunu(KGK) 2011 yılında kurulmuştur. Bu tarihe kadar yetkileri olan TÜRMOB, SPK, BDDK gibi kurum ve kuruluşların faaliyetleri KGK'nin kurulması ile son bulmuştur. Denetçilik sınavı da akabinde kurum tarafından yerine getirilmektedir. Yukarıdaki tabloda KGK tarafından yapılmaya başlayan denetçilik sınavına katılan meslek mensuplarının dağılımını göstermektedir. 2013 yılında sınava giren meslek mensubu sayıları sırasıyla 4124 SMMM ve 1366 YMM olmak üzere toplam 5500 kişiden oluşmaktadır. 2014 yılında 4430 SMMM ve 1070 YMM olmak üzere 2013 yılında olduğu gibi toplamda 5500 kişi sınava girmiştir. 2013 ve 2014 yıllarını incelediğimizde SMMM sayısında artış (306 kişi) olduğu ve YMM sayısında (296 kişi) azaldığı görülmektedir. Ancak 2015 yılı sonrasında ise ciddi bir düşüş olduğu gözlenmektedir. 2015 yılında 3383 SMMM ve 443 YMM kurum tarafından yetkilendirilmiştir. 2016 yılında ise bir önceki yıla göre belirgin bir düşüş yaşanmıştır (Toplamda 2236 kişi). Sonraki yıllarda da bu düşüşün devam ettiği gözlenmektedir. Özellikle 2019 yılında 486 SMMM ve 24 YMM kurum tarafından denetçilik belgesi aldığı görülmektedir.

Tablo5. Ankara İlindeki Bağımsız Denetçilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Cinsiyet	Sayı	Yüzde
	Ankara	Kadın	401
	Erkek	2.096	83,940
	Toplam	2.497	100

Yukarıdaki tablo Ankara ilindeki bağımsız denetçilerin cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. Araştırma kapsamında Ankara ilinin seçilme sebebi aşağıdaki tabloda da daha detaylı olarak görülebileceği üzere Türkiye'deki denetçilerin %15'ini oluşturması ve KGK'nin kayıtlı denetçilerin cinsiyet ayrımı yapılmadan toplamının verilmesi sebebi ile çalışma Ankara ili ile sınırlandırılmıştır. Denetçilerin cinsiyete göre dağılım tablosu oluşturulurken 2.497 denetçi tek tek isim bazında araştırılarak cinsiyetleri tespit edilip bu tablo hazırlanmıştır. Tabloyu incelediğimizde

Ankara'daki denetçilerin %83,94'ü erkek, %16,06'sı kadın bağımsız denetçilerden oluştuğu görülmektedir. TÜRMOB'tan alınan verilerle oluşturulan tablo 3'teki veriler de de Mali müşavirlik mesleğini icra eden, SM, SMMM ve YMM'lerin sadece %29,27'sini kadın meslek mensupları oluşturmakta idi. Ankara ilindeki denetçilerde de kadın oranının az olmasını bu tablo ile ilişkilendirmekte bir sakınca görülmemektedir.

Tablo 6. Türkiye'deki Bağımsız Denetçilerin Ankara İlindeki Kadın Denetçilere Göre Dağılımı

	Toplam	Yüzde %
Türkiye toplam denetçi sayısı	16.639	100
Ankara toplam denetçi sayısı	2.497	15
Ankara kadın denetçi sayısı	401	2,41

Bu tabloda ülkemizde bağımsız denetim mesleğini icra eden 16.639 kişi olduğu görülmektedir. Ankara ili, Türkiye'deki denetçi sayısının %15'ini oluşturmaktadır. Ankara'daki kadın denetçi sayısı tüm Türkiye'deki toplam denetçilerin %2,41'ini temsil etmektedir. Bu tabloda da görüleceği üzere denetçilik mesleğini kadınların fazla tercih etmediğini söyleyebiliriz.

Tablo 7. Ankara İlindeki SM- SMMM-YMM ve Bağımsız Denetçi Sayılarının Dağılımı

ANKARA	Sayı
SM-SMMM-YMM Toplamı	14.968
Bağımsız denetçi	2.497

Bu tabloda Ankara ilindeki mali müşavirlerin genel toplamı ve bağımsız denetçilerin sayısı görülmektedir. Mali müşavirlik mesleğini seçenlerin %16,68'i bağımsız denetçi unvanını alıp mesleğin bu kısmında da faaliyet gösterdiği görülmektedir.

Tablo 8. Bağımsız denetim şirketlerindeki denetçilerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde %
Kadın	120	16,09
Erkek	626	83,91
Toplam	746	100

Bu tablo kamu gözetim kurumunun resmi sayfasında yer alan bağımsız denetim şirketlerinin 2019 yılı şeffaflık raporlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Kurumda 140 bağımsız denetim şirketi yer almaktadır ve bu şirketlerden 2019 yılı şeffaflık raporu yayınlayan kurumlar araştırmaya dahil edilmiştir. Tabloyu incelediğimizde 120 kadın denetçi sayısına karşılık, 626 erkek denetçi

olduğu tespit edilmiştir. Bağımsız denetim şirketlerinde mesleği icra eden denetçilerin %83,91'ini erkek denetçiler, %16,09'unu kadın denetçiler oluşturmaktadır. Tablo 5 de Ankara ilindeki denetçilerin cinsiyet tablosunda da denetçilerin %83,94'ü erkek, %16,06'sı kadın bağımsız denetçilerden oluştuğu görülmektedir. Türkiye genelindeki sonuç ile Ankara ilindeki sonuçlar neredeyse aynı çıktığı görülmektedir.

Tablo 9. Bağımsız denetim şirketlerindeki kadın denetçilerin görev dağılımı

Sorumlu denetçi	64
Denetçi	29
Denetçi yardımcısı	24
Stajyer denetçi	3
Toplam	120

Tablo 9 bağımsız denetim şirketlerindeki kadın denetçilerin mesleki dağılımını göstermektedir. Bu tabloya göre 64 kişi sorumlu denetçi, 29 kişi denetçi, 24 kişi denetçi yardımcısı ve 3 kişi stajyer denetçi olarak mesleği yerine getirmektedir.

Tablo 10. Sorumlu kadın denetçi sayısının dört büyük denetim şirketine göre dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde %
Kadın	29	31,18
Erkek	64	68,82
Toplam	93	100

Bu tabloda dört büyükler olarak ifade edilen Deloitte, KPMG, PWC ve EY denetim şirketlerinde görev alan kadın ve erkek sorumlu denetçilerin dağılımını göstermektedir. Tabloyu incelediğimizde 29 kadın sorumlu denetçi ve 64 erkek sorumlu denetçi olduğu görülmektedir. Kadın sorumlu denetçiler %31,18 ve erkek sorumlu denetçiler ise % 68,82'lik kısmı oluşturmaktadır. Tablo 8'de Bağımsız denetim şirketlerinde mesleği icra eden denetçilerin %83,91'ini erkek denetçiler, %16,09'unu kadın denetçilerden oluşmakta idi. Dört büyük denetim şirketinde ise kadın sorumlu denetçi oranı %31,18 ve tüm denetim şirketlerine kıyasla iyi bir oran olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Dört büyük denetim şirketi ve KGK'ye kayıtlı denetim şirketlerinde görev alan sorumlu kadın denetçi dağılımı

	Sayı	Yüzde %
Dört büyük denetim şirketi	29	31,18
Denetim şirketleri	64	68,82
Toplam	93	100

Bu tabloyu incelediğimizde denetim şirketlerinde çalışan sorumlu kadın denetçi sayısı 64'tür. Dört büyük denetim şirketinde çalışan kadın sayısı ise 29'dur. Kuruma kayıtlı denetim şirketlerinde kadın sorumlu denetçi istihdamında kadın oranı %68,82 olarak bulunmuştur. Dört büyük diye adlandırılan denetim şirketlerinde ise bu oran %31,18'dir. Bu sonuçlara bakarak, dört büyük denetim şirketinin ülke geneline kıyasla daha fazla kadın denetçi istihdam ettiğini söyleyebiliriz.

SONUÇ

3568 sayılı yasa ile birlikte muhasebe mesleği yasal bir zemine oturarak, giderek artan bir önem ile meslek mensupları faaliyetlerini sürdürmektedir. Muhasebe mesleği ile birlikte önemini koruyan bağımsız denetçilik mesleği de gelişen piyasalar ile birlikte daha fazla iş yükü ve kazanımlarla faaliyetlerini sürdürmektedir. Mesleğin bu cazibesi yanında araştırma konusu olarak meslekte çalışan ya da tercih eden kadın sayısı Ankara ili bazında araştırılmıştır. Araştırmanın tek il üzerinden seçilme nedeni Ankara ilinin Türkiye'deki denetçilerin %15'ini oluşturması ve denetçi sayısının tespitinde kadın ya da erkek ayrımının yapılmamış olması etken olmaktadır.

Bu çalışmada, bağımsız denetçilerin cinsiyete göre dağılımının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda denetçi belgesine sahip kadın denetçiler üzerine bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada tespit edilen sonuçları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

Meslek mensuplarının cinsiyete göre dağılımında kadın oranının %29,27 ve erkek oranının %70,73 olduğu ve mali müşavirlik mesleğini ağırlıklı olarak erkeklerin tercih ettiği söylenebilir.

Meslek mensuplarının %77,743'ü lisans mezunu olarak faaliyette bulunmaktadır. Bu oranın yüksek çıkmasında mesleğin gerektirdiği şartlardan birisinin de lisans mezuniyeti şartı olması sonucun bu şekilde çıkmasında etken olduğunu düşündürmektedir.

Denetçilerin cinsiyete göre dağılım tablosu oluşturulurken Ankara ilinde faaliyette bulunan 2.497 denetçi tek tek isim bazında araştırılarak cinsiyetleri tespit edilerek, %83,94'ü erkek, %16,06'sı kadın bağımsız denetçilerden oluştuğu belirlenmiştir.

Türkiye genelinde bağımsız denetim mesleğini icra eden 16.639 kişi olduğu ve Ankara'daki denetçi sayısının ülke genelinin %15'ini oluşturduğu tespit edilmiştir.

Türkiye genelinde bağımsız denetim şirketlerinde mesleği icra eden denetçilerin %83,91'ini erkek denetçiler, %16,09'unu kadın denetçiler oluşturmaktadır. Bağımsız denetim şirketlerindeki kadın denetçilerin, 64'ü sorumlu denetçi, 29'u denetçi, 24'ü denetçi yardımcısı ve 3'ü stajyer denetçi olarak mesleği yerine getirmektedir.

Bağımsız denetim şirketlerini dört büyükler(Deloitte, Ernest And Oyung, KPMG Ve Pricewaterhousecoopers) ve tüm denetim şirketleri olarak incelediğimizde, dört büyük denetim

şirketinin %31,18 kadın sorumlu denetçi istihdam ettiği ve bu oranın ülke geline kıyasla çok iyi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dört büyük denetim şirketinin küresel olarak faaliyette bulunmasının kadın istihdamına daha fazla yer vermesinde etken olabileceği ifade edilebilir. Denetçilik ve müşavirlik mesleğine olan önem de kadın sayısının az oluşu dikkat çekmektedir. Mesleğin gerektirdiği şartların taşınmasına rağmen kadınların bu mesleği tercih etmeme nedenleri gelecek araştırmalar için tercih edilebilir.

Kaynakça

1. Yardımcıoğlu, M.,(2008). Muhasebe mesleğinde bayanların durumu: ABD ve Türkiye karşılaştırması”, *Muhasebe ve Finans Dergisi*, Sayı: 38, 147-152.
2. Ağca, A., & Yalçın, N. (2009). Muhasebe Mesleğinde Kadın Olmak bir Sorun Teşkil Eder mi? (24),37-47.
3. Hayes, C., & Jacobs, K. (2017). The Processes of Inclusion and Exclusion: The Role of Ethnicity and Class in Women’s Relation with the Accounting Profession. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 30(3), 565-592. doi:10.1108/AAAJ-04-2015-2024
4. Keskin ,D.A.; Tutar, s; ökten. B. Ve akçay b. (2020) ARI OKUNABİLİRLİK ENDEKSİNE GÖRE CİNSİYETİN KİLİT DENETİM KONULARININ OKUNABİLİRLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ: SEKTÖREL BİR İNCELEME. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi • Cilt 15, Sayı 53, Ocak 2020, ISSN 2147-5377, ss. 209-228 DOI: 10.14783/maruoneri.676725.*
5. Bozcuk. A.E. (2018) TÜRKİYE’DEKİ BAĞIMSIZ DENETİM KURULUŞLARINDA ÜST DÜZEYDEKİ CİNSİYET ÇEŞİTLİLİĞİ VE GELİR ETKİSİ. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research Cilt: 11 Sayı: 59 Ekim 2018 Volume: 11 Issue: 59 October 2018 www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581 http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2698*
6. [https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/6703/Tablo-1-Yetkilendirilen-ve-Tescil-Edilen-Denetci%CC%A7i-Say%C4%B1s%C4%B1-\(31-12-2019-tarihi-itibar%C4%B1yla\)](https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/6703/Tablo-1-Yetkilendirilen-ve-Tescil-Edilen-Denetci%CC%A7i-Say%C4%B1s%C4%B1-(31-12-2019-tarihi-itibar%C4%B1yla))
7. Resmi Gazete <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150522-6.htm>
8. Bağımsız Denetim Yönetmeliği <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16907&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
9. Kamu Gözeti Kurumu Şeffaflık Raporları <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/5304/Bag%CC%86%C4%B1ms%C4%B1z-Denetim-Kurulus%CC%A7lar%C4%B1n%C4%B1n-S%CC%A7effafi%C4%B1k-Raporlar%C4%B1-ile-S%CC%A7effafi%C4%B1k-Raporlar%C4%B1na-I%CC%87lis%CC%A7kin-Ac%CC%A7%C4%B1klamalar%C4%B1>